

A Margitsziget siralma.

Budapest, ápr. 23.

Sírás, nyöszörgés hallatszik a Szent Margitszigetről: a tavasz bevonultával „májusfákat“ állítat róla magának a székesfőváros.

Az olasz favágó és a cseh erdőirtó éghez fohászkodva vágja fejszóját az élőfába: arra tanították, hogy a vágott seben kicsorduló fa-nedv az Isten vére. „Kihez fohászkodik“ vajjon a margitszigeti favágó, kit arra tanítottak, hogy fejszecsapásától visszhangzó fák mindegyike őseitől megszentelt nemzeti emlék.

Emberi és isteni érzést önt kiválasztott fáiba a régi kor népe, hogy létüket biztosítsa s már gyermekét is arra tanítja, hogy az élőfa oly földi kincs, melyet a jelen a múlt kegyelméből örökölt, melyet tehát az egymásután következő nemzedéknek csak élvezni van joga, nem pedig fölélni. Mennyire más idöket élünk most: mindegyre megujul a panasz, hogy a csintalan gyermekek uton-utfélen rongálják a fákat. . . . mi azonban az ő kártételük egyes hatósági parancsra gyakorolt pótolhatatlan kártérítéshez képest, a milyen volt például, mikor halomszámra dőltek városligetünk gyönyörű fái s mikor megcsonkítva sinylődtek az Erzsébet-tér platánjai . . . s most, mikor úgy látszik, kihált minden kegyeletés érzés, mert sorra került a szép Margitsziget: ennek gyönyörű ligetéből hallatszik ki most az irtó fejszecsapás. A székesfőváros fejlesztéséről szóló 1908. évi XLVIII. t.-c. 6. §-a úgy rendelkezik, hogy a Margitsziget jelentékeny része, 36.000 négyszögméter országos növénykert céljaira hasítandó ki.

Magas kodifikátori íróasztal mellett született meg ez a gyönyörű eszme. A nagy fölfedező annyira törte magát, hogy minél előbb megvalósuljon a terv, hogy senkinek a szaktanácsára se volt szüksége: nem kérte az erdész, az ornitológus, a természettudós, a botanikus vagy a kertész véleményét, hanem hatalmának nagy erejére támaszkodva kimondta, hogy: „a Margitszigeten legyen a botanikus kert!“

Megdobban néhány jó emberünknek a szive: intő szavát fölemeli a sajtó: fáradhatatlanul kilincsel ősz tudósunk, Herman Ottó, hogy megállítsa az „irtó fejszét“, könnyes szemmel panaszkodik, hogy veszedelemben a kedves *Tölgyes rész*, melyből *Arany János* halhatatlan költőnk egyik legszebb költeménye fakadt . . . Fölemeli intő szavát: hogy a kegyelet ellen, József nádor emléke ellen vét, a ki a sziget gyönyörű arborétumát bántja. Intelme, kérése „pusztában kiáltó szó“: tovább gördül a lavina . . . recsegnek az áldott fák ágai.

Az Országos Erdészeti Egyesület könyörgő levele se használ, pedig elhiszi neki mindenki, hogy a székesfőváros nagyobb kiterjedésű parkokban végtelenül szegény, s hogy egyedül a Margitsziget az az ideális *multra* visszanező park, mely méltán vetekedik a nagy külföldi városok gondosan őrzött parkjaival. Ezt az Isten adományát azonban meg is kell őrizni s azért példát kell venni a művelt külföldtől, hol nem csupán a parkok területi épségét, hanem minden egyes diszpéldányát is a leggondosabban megőrzik. Példátlan eset, — ugymond — hogy minket az a veszedelem fenyeget, hogy a világ egyik leggyönyörűbb kertjét és üdülő helyét, a mit eddig külföldi vendégeinknek méltó büszkeséggel mutogattunk — növénykertté alakítják át: a szemet gyönyörködtető gyepterületeket föl kell törni, hogy a rokonságuk rendje szerint sorakoztatott növényfajoknak adjanak helyet. A sziget párját ritkító gyönyörű fapéldányainak jelentékeny részét föl kell áldozni, mert árnyékolásuk nem felel meg a tudományos szempontból nevelendő fajok tenyész-igényeinek. Ezek a hatalmas óriások nem csupán lelket gyönyörködtető

növény típusok és természeti nevezetességek, de történeti szerepüknél fogva történeti emlékek is, méltán kegyeletos megőrzést érdemelnek tehát. Így szól az erdész véleménye. lássuk most a botanikusét:

„A sziget a tudományos kertészet céljaira nem alkalmas, mert a talaj víz-viszonyainál fogva nincs a kertészet hatalmában. Gyönyörű arborétuma hosszú időn át — a talajhoz való alkalmazkodás útján — természetesen kiválogatódott és ha ez most a tudományos rendszer kifejtése érdekében fejsze alá kerül a hely elveszti díszét a nélkül, hogy az irtvány a célnak — már a talajvíz viszonyainál is — megfelelnék. Az irtás elkerülhetlen, mihelyt arról van szó, hogy legváltozatosabb természetű növények számára kell a viszonyokat alkossunk. E viszonyok a víz felszínétől de mélységétől is a havasi magaslat viszonyáig terjednek”

Nem kell-e tehát már e két vélemény alapján is helyrehozhatatlan hibának minősíteni, hogy a Margitsziget jelenlegi pompás állapotát lelketlenül fölforgatják és gyönyörű fatenyészetét áldozatul dobják egy oly célnak, a mely ott megfelelően meg sem valósítható?!

De a szakvélemények felsorolásának teljes sége érdekében hallgassuk még meg magának az érdekeltek félnek: a Kir. Magyar Tudományegyetemi Növénykertnek és Növénytani Intézetnek szakvéleményét is: „ a növénykert, ugymond, nemcsak arboretum és fruticetum, hanem tudományos földadatának megfelelően a fásnövényeken kívül a lágy szárú növényeket is kénytelen figyelemben részesíteni és pedig a szemléltetés és tanulmány érdekében különböző csoportosításban, a mire sok helyre van szüksége, a mit csak akként érhet el, ha a Margitsziget mostani fa- és cserje-állomány jelentékénél részét eltávolítja, de a melyet el kell azért is távolítani, mert az egyetemi növénykertnek nem egyfajta sok fára, de mennél nagyobb számu fajt képviselő sok fára van szüksége” Meg tetszett ezt érteni?

A m. kir. ornitológiai Középpont s az Erdészeti Egyesület fölvilágosító jelentéseire a földművelésügyi kormányzat annak idején állást foglalt, hogy miután attól lehet félni, hogy „a botanikus kertnek a Margitszigeten való elhelyezése a sziget legszebb ékességét, a százados fák és facsoportok számottevő részének kiirtása nélkül nem történhetik meg s a mi a szigetet fenséges természeti jelenségéből kivételközteti . . .” miután továbbá a sziget beható vizsgálat szerint botanikus kert céljaira nem is megfelelően alkalmas . . .” kéri a miniszterelnököt, hogy a kérdés végleges eldöntésénél az Országos Erdészeti Egyesület, a Magyar Mérnök és Építészegyesület, a kir. Természettudományi Társulat és Országos Kertészeti Egyesület véleményét hallgassák meg . . .

Wekerle miniszterelnök azonban Darányi minisztert közvetlenül távozása előtt arról értesítette, hogy a botanikus kertnek margitszigeti elhelyezésére vonatkozó aktákat lezártnak tekinti s mintegy szemrehányásként így fakad ki:

„ . . . Nagyméltóságod állásfoglalása ebben a kérdésben nem csekély mértékben lep meg, mert annak idején, a midőn a növénykert a Margitszigeten való létesítésének eszméje fölmerült, nagyméltóságod azt a minisztertanácsban is a legmelegebben memoizáltot pártolni . . .”

Ezek után méltán fölvetjük a kérdést: hogyan szakadhat az ódium annak a nyakába, a ki a közelmultban oly nemescélú akciót indított: „A természeti emlékek, vagyis a ritkaságuknál, méreteiknél, kiváló szépségüknél vagy történeti multjuknál fogva nevezetes és kiméletreméltó fapéldányok és általában növénytenyészetek megőrzése érdekében?

Történik-e vajjon valami csoda a gyönyörű virány megmentésére? Talán megfordul sirjában boldog emlékü József nádorunk, az intéző körök azonban ugy látszik, már majd csak későn térnek észre. Külföldi ellenségeink pedig örülhetnek, hogy nálunk egy kiáltó „barbarizmust” látnak.

MUSCHONG-BUZIASFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

BAKTERIUM MENTES természetes ásványviz
ÜDIT-GYOGYIT. Kapható mindenütt.
Budapesti főraktár: Eötvös-utca 44. Telefon 86-35.